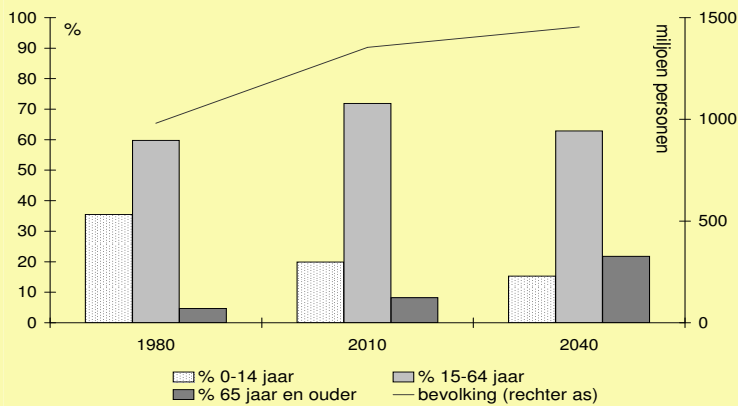

Arbeid in China: overvloedig, maar niet onuitputtelijk

Het bedrijfsleven in China heeft te maken met aanhoudende arbeidsonrust. Foxconn, een Taiwanees bedrijf dat elektronica-producten levert aan Apple en Hewlett-Packard, verdubbelt dit jaar de lonen na te zijn geconfronteerd met een zelfmoordgolf onder werknemers. Op meerdere fabrieken, onder meer leveranciers van onderdelen aan Honda en Toyota in het zuidoosten van het land, zijn in juni stakingen geweest. Werkonderbrekingen zijn in het traditioneel hiërarchische en centraal geleide China zeldzaam. Wilde stakingen – werknemersacties zonder goedkeuring van de vakbond, de All China Federation of Trade Unions, een partijorgaan – zijn een ongehoord verschijnsel. In minstens één geval zijn onderhandelingen gevoerd waarbij werknemers zichzelf vertegenwoordigd hebben. Werknemers eisen loonsverhoging en betere arbeids- en woonomstandigheden. Veel arbeidsmigranten zijn voor woonruimte aangewezen op hun werkgever. De loonsverhogingen die worden afgedwongen, veelal tientallen procenten, lijken geen incidenten te zijn, maar onderdeel van een landelijk patroon. Zo maakte het stadsbestuur van Beijing op 3 juni bekend dat het minimumloon met 20% verhoogd wordt. De lonen in China zijn in vergelijking met die in andere landen nog steeds zo laag dat Chinese exporteurs zich dergelijke loonsverhogingen kunnen veroorloven zonder hun prijsconcurrentievoordeel plotsklaps te verliezen. Niettemin lijkt in China een wezenlijke maatschappelijke omwenteling op til. Al vóór het begin van de economische crisis hadden sommige bedrijven in zuidoost China moeite voldoende werknemers aan te trekken. Sinds de productie is teruggekeerd op het toenmalige niveau, is dat probleem ernstiger geworden, mede doordat veel arbeidsmigranten tijdens de recessie uit de kuststreken zijn teruggekeerd naar hun geboortestreek. Maar het probleem is structureel. Het tientallen jaren lang volgehouden beleid van geboortebeperking leidt nu tot een afname van de groei van de beroepsbevolking. Tegelijkertijd lijken Chinese arbeiders mondiger te worden. Jonge werknemers zijn zich beter bewust van hun onderhandelingspositie en minder bereid om zich neer te leggen bij de slechte arbeidsomstandigheden waarmee hun ouders nog wel genoegen namen. Het Chinese groeimodel – gebaseerd op het comparatieve voordeel van de ruime beschikbaarheid van goedkope arbeid – komt in China ter discussie te staan.

Bevolkingsopbouw in China, 1980-2010-2040

Bron: The 2008 Revision Population Database, United Nations Secretariat.

China zal te maken krijgen met snelle vergrijzing en ontgroening. Is de Chinese bevolking met een gemiddelde leeftijd van 34 jaar nu nog betrekkelijk jong (Nederland: 41), volgens het middenscenario van de VN zal de gemiddelde leeftijd in 2040 met 10 jaar zijn toegenomen. Het bevolkingsaandeel van mensen in de leeftijdsgroep 15-64 zal afnemen van 72% nu tot 63% in 2040, ten gunste van het aandeel 65-plussers. Deze ontwikkelingen zullen grote gevolgen hebben voor de inkomensvorming en inkomensverdeling, temeer daar de vergrijzing op het platteland veel sneller gaat.^a In de komende decennia zal een substantieel deel van de inkomensstijging moeten worden aangewend om het nu al knellende gebrek aan collectieve sociale voorzieningen weg te nemen.

^a OESO, Providing greater old-age security in China, Economic Department Working Papers 750, Parijs, 2010.